

DE HVIDE KROPP PÅ KAJEN

I Vestindisk Pakhus i København står mere end 2.000 gipsafstøbninger samlet og danner et smukt, unikt og historisk landskab af hvide menneskekroppe. VÆRK tager dig med indenfor i Den Kongelige Afstøbningssamling, som er en af de største og mest velbevarede afstøbningssamlinger i verden.

Tekst MICHALA ROSENDAHL Foto FREDERIK LENTZ ANDERSEN

Godt 2.000 gipsfigurer står side om side, fordelt på tre etager i Vestindisk Pakhus på Toldbodgade i København. Nogle af dem er meterhøje, andre er ganske små. Fælles for dem alle er, at de er tro afstøbninger af originalskulpturer, som står spredt over hele Europa, Egypten og middelhavslønderne. Tidsmæssigt stammer de fra en bred periode, der strækker sig helt tilbage til det gamle Egypten og frem til 1800-tallet. Den Kongelige Afstøbningssamling rummer bl.a. afstøbninger af kendte skulpturer som *Diskoskasteren*, *David* og *Venus fra Milo*, og den er – sammen med den russiske og den engelske samling – en af verdens største.

ET FOLKEUNIVERSITET

Traditionen for afstøbningssamlinger går tilbage til 1800-tallet. Dengang voksede mange store samlinger frem – både i Vesten og i andre verdensdele, hvor Vesten ønskede at få indflydelse. Samlingerne blev set som en slags folkeuniversiteter, der skulle hjælpe med at udbrede kendskabet til den vestlige kulturarv og historie og skabe en større forståelse for bl.a. udviklingen af demokratiet og baggrunden for vores skønhedsideal. Derudover blev afstøbningerne brugt på kunstakademier, hvor det blev set som en afgørende del af uddannelsen, at de studerende lærte at afbilde de tredimensionelle gipskroppe.

Nogle af gipsafstøbningerne er malede, så de ligner sten, bronze eller træ.

DEN DANSKE SAMLING

I 1895 tog den danske professor og kunsthistoriker Julius Lange initiativ til at starte en afstøbningssamling i Danmark. Allerede året efter overtog bryggeren Carl Jacobsen dog ledelsen, og det var ham, der finansierede langt størstedelen af de 2.500 skulpturer, som samlingen endte med at bestå af. Samlingen åbnede for offentligheden i 1898, hvor de mange gipsafstøbninger blev opstillet i kronologisk rækkefølge på Statens Museum for Kunst (SMK) i Sølvgade i København. Her fyldte de stort set hele underetagen. Tanken var, at man skulle have et grundigt indblik i den europæiske historie og det vestlige menneskesyn, inden man kunne fortsætte til museets højere etager og fordybe sig i den moderne kunst.

Björn Nørgaard fortolkede i 2005 den klassiske *Venus fra Milo* og skabte flere moderne versioner. Bl.a. en guldmalet version, en version, der blev pakket ind i en sæk, og denne version med lysende pærer, som stikker ud fra kroppen. De kan alle opleves i Vestindisk Pakhus.

DE FORHADTE KOPIER

Da den abstrakte kunst og modernismen vandt frem i begyndelsen af 1900-tallet, begyndte afstøbningssamlinger overalt i verden at miste deres status. Kunstnere havde ikke længere brug for at læne sig kreativt op ad afstøbningerne, og man var i højere grad interesseret i originalkunst og individualisme frem for afstøbninger og kopier. Mange af verdens afstøbningssamlinger blev derfor kasseret og destrueret i midten af 1900-tallet, hvilket er årsagen til, at der i dag er så få tilbage. I 1966 kom turen til Den Kongelige Afstøbningssamling. De 2.500 skulpturer, som indtil da havde stået på SMK, blev pakket sammen i kasser og kørt ud til en lade i Ledøje i Nordsjælland. Her blev de gemt af vejen i 22 år.

I lade var der fugtigt, og det regnede ind, så da en række kunstnere og kunsthistorikere i 1984 sørgede for, at afstøbningerne (endelig) blev fundet frem igen, havde mange af figurerne taget alvorligt skade. Omkring 500 af dem var så ødelagte, at de ikke stod til at redde, hvilket er forklaringen på, at samlingen i dag er betydelig mindre end dengang. De resterende godt 2.000 skulpturer blev restaureret og opstillet i SMK's nyerehvervede bygning, Vestindisk Pakhus. Processen tog knap 20 år og var endnu ikke færdig, da man i 1995 slog dørene op til pakhuset for at vise Den Kongelige Afstøbningssamling frem på ny efter 30 år i glemsel.

HISTORISKE RAMMER

Vestindisk Pakhus, som i dag giver de 2.000 historiske skulpturer tag over hovedet, bærer selv en ekstraordinær historie. Bygningen blev opført i 1780-81 og blev dengang brugt som lagerbygning for sukker, kaffe, rom, bomuld og andre produkter, som man hentede hjem fra De Vestindiske Øer, der indtil 1917 var en dansk koloni. I 2018 blev den sorte kvindeskulptur *I Am Queen Mary* af La Vaughn Belle og Jeannette Ehlers opført foran pakhuset som et monument over slavehandlen og Danmarks kolonihistorie. I dag er bygningen på Toldbodgade 40 fredet og ejet af staten. Regeringen har dog lagt op til, at en række af statens bygninger skal sælges, og det omfatter muligvis Vestindisk Pakhus. Der er endnu ingen plan for, hvor afstøbningerne i så fald skal placeres.

OPLEV SAMLINGEN

Dørene til Vestindisk Pakhus og de mange skulpturer bliver åbnet til særarrangementer et par gange om året. I 2019 kan samlingen opleves i forbindelse med Den Lille Kulturnat i marts, Copenhagen Pride i august og Kulturnatten i oktober. Ud over de planlagte åbningstider er der mulighed for at besøge samlingen efter forudgående aftale. Omvisninger kan mod betaling bookes på booking@smk.dk